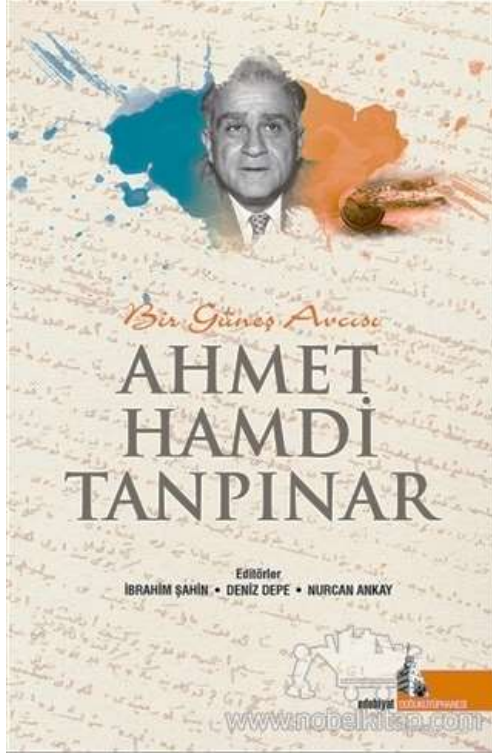

YAYIN TANITIM

İbrahim ŞAHİN, Deniz DEPE, Nurcan ANKAY, *Bir Güneş Avcısı Ahmet Hamdi Tanpınar*, Doğu Kütüphanesi Yayınları, İstanbul, 2018, 887s.

Öğr. Gör. Dr. Tayfun HAYKIR*

Ahmet Hamdi Tanpınar, 1990'lı yıllardan itibaren Türk edebiyatının en çok okunan ve üzerinde en çok yazılan edebiyatçılarından biri olmuştur. Kendisine ve eserlerine gösterilen bu ilgi günümüzde artarak devam etmekte ve artık onun bir "dünya yazarı" olduğu uluslararası edebiyat eleştirmenleri tarafından da gündeme getirilmektedir.¹ Tanpınar'ın böylesine çok ilgi görmesinde sanat adamlığının yanında çok cepheli bir entelektüel ve akademisyen olmasının da etkisi vardır. Ne yazık ki sanatındaki

bu derin yapı ve anlam katmanları ancak vefatının üzerinden otuz yıldan fazla bir süre geçtikten sonra hak ettiği karşılığı görmeye başlamıştır.

---

* Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi
tayfun_haykir@hotmail.com

¹ Tanpınar'ın bir dünya yazarı olarak nitelendirilmesine dair eleştiri, inceleme ve araştırma yazılarının yer aldığı şu kolektif çalışmaya bakılabilir: Julian RENTZSCH, İbrahim ŞAHİN, *Tanpınar'ın Saklı Dünyası Arayışlar-Keşifler-Yorumlar*, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2018.

Tanpınar'ın eserlerini, fikirlerini ve sanat yaşamını anlayıp yorumlamak üzere yapılan son kapsamlı toplantılardan biri "Uluslararası Ahmet Hamdi Tanpınar Sempozyumu" adı altında 19-20 Mart 2018 tarihinde Eskişehir'deki Osmangazi Üniversitesinde gerçekleştirildi. Sempozyumda sunulan bildiriler -Tanpınar ve eserleri hakkındaki çalışmalarıyla tanınan- Prof. Dr. İbrahim Şahin, Dr. Nurcan Akay ve Deniz Depe'nin editörlüğünde *Bir Güneş Avcısı Ahmet Hamdi Tanpınar* adıyla kitaplaştırılarak yayıma hazırlandı.

Bir Güneş Avcısı Ahmet Hamdi Tanpınar, sıradan bir sempozyum kitabı olmanın çok ötesinde bir dikkat ve emeğin ürünü olarak okura sunulmuş. Kitap ele alındığı ilk anda, ismiyle okuruna bu izlenimi vermeye başlıyor. Kitabın isimlendirilmesinde kullanılan "güneş" istiaresi Tanpınar'ın ünlü "saray istiaresi"ni akla getiriyor. Bu eğretilmeye göre tüm sanatçıların övmeye çalıştıkları sevgili/güzellik "güneş"tir. Tanpınar'ı güzellik yolunda "tîr-i sühan"² fırlatan "güneş avcısı"na benzetmek ise onun edebî seviyesini ve sanatındaki ustalığını anlatmak için son derece belîğ bir ifade olmuş. Böylesine anlamsal derinliği olan bir çağrışımı kitaba ad olarak koymak, çalışmaya gösterilen öz veriyi yansıtmaya açısından öneme sahip. Aynı yaklaşım kitabın ön, arka kapağı ile sırt tasarımında da kendini hissettiriyor. Kitap bu görsel zenginliği ile de daha nitelikli bir hâle getirilmiş.

Tanpınar hakkında önemli metinlerin yer aldığı bu kitap, İbrahim Şahin'in yazdığı bir "Önsöz" ile başlıyor. Yaklaşık üç buçuk sayfa uzunluğundaki yazıyla, hem bu kolektif çalışmanın takdimi yapılıyor hem de akademik anlamda Tanpınar'ı tanıtıcı bilgiler veriliyor. Ancak "Önsöz" tamamen didaktik/akademik bir anlayıştan ziyade -Tanpınar'ın şahsına ve üslubuna yaraşır şekilde- edebî lezzet ve akıcılık gözetilerek yazılmış. Söz konusu yazısında editör, bu kitapta özellikle Tanpınar'ın "sanatçı" yönü üzerinde durulmaya gayret edildiğini ifade ediyor. Tanpınar'ın esas kıymetinin "edebî eser üreten sanatçı"lığında aranması gerektiğini ve maalesef yıllardan beri bu hususiyetine yeterince odaklanılmadığını sözlere eklemiştir. Bu hatırlatmadan sonra neden "edebî eser üreten Tanpınar"ın araştırılması, anlaşılması ve yorumlanması gerektiği ayrıntıya girmeden izah ediliyor. İbrahim Şahin; Tanpınar gibi "büyük sanat"ın ilkelerinden hiçbir eserinde ödün vermeyen; ferdiyetten insaniyete, yerelden evrensele ulaşmayı başaran; eserleri çok

---

² tîr-i sühan: söz oku

anlamalı bir yapı ve muhteva barındıran bir sanatçıya hangi açılardan yaklaşmanın doğru olacağını, konuya hâkim bir anlatıcı olarak munis bir üslupla ve bilgelik içeren ifadelerle anlatıyor.

Bu kısa fakat Tanpınar hakkında kristalize edilmiş ifadelerin yer aldığı “Önsöz”de Tanpınar’ı büyük ve önemli yapan, edebî değer bakımından da yücelten nedenlere değiniliyor. Onun; toplumsal sorumluluğu dışlamadan, aktüel olanın tuzağına düşmeden, bireysel dramı kendi cemiyetinin ve insanlığın dramı ile terkip ederek aslında “insanın kaderi” üzerine yazdığı ifade ediliyor. Ardından da insanı tanımak, insanileşmek ve “insana inanmak” konusunda Tanpınar’dan öğrenecek çok şeyimizin olduğu gündeme getiriliyor.

Bir Güneş Avcısı Ahmet Hamdi Tanpınar adlı kitabı muadillerinden ayıran en önemli özelliği, içindeki yazıların Tanpınar’ın hususiyetleri çerçevesinde tematik bir tasnife tâbi tutulmuş olmasıdır. Birkaç istisna/sapma dışında genel olarak türler tasnifine riayet edildiği gözlemleniyor. Beş tematik ve birbirinden bağımsız bölüm içinde, yazar soyadlarının alfabetik sırası esasına göre yazılar dizilmiş. Ayrıca her bölümün başına tam sayfa olacak şekilde Tanpınar’a ait, yaşamının çeşitli dönemlerinden fotoğraflar siyah-beyaz baskıyla yerleştirilmiş. Görsel malzemeyle de zenginleştirilen kitapta toplamda elli altı yazara/yazıya yer verilmiş. Bu yazarlar arasında beş Batılı yazara da rastlanılıyor. Yazıların tamamı ise Türkçe yayımlanmış.

İlk bölüm “Bir Devrin Ruhü: İnsan ve Fikir” başlığını taşımakta ve yedi yazıdan oluşmakta. Bu yazılara bakıldığında Tanpınar’ın hayat ve sanat hakkındaki düşünceleri üzerine kaleme alındıkları görülüyor.

İkinci bölüm “Tanpınar’ın Romancılığı ve Romanları Etrafında”. Bu bölüm en çok yazının bulunduğu bölümlerden biri ve on üç yazıyı kapsıyor. Genel olarak ifade edilmesi gerekirse Tanpınar’a ait romanlar ve bu romanlarda kullanılan teknikler, şahıslar kadrosu ve mesaj sorgulamalarına dair yazılar bir araya getirilmiş.

“Teknik, Rüya ve Kimlik: Tanpınar Hikâyeleri” başlığıyla üçüncü bölüme geçiliyor. Bu bölümdeki on iki yazıda, tıpkı roman bahsinde olduğu gibi Tanpınar’ın hikâyeleri çeşitli yönleri, özellikleri ve değerleriyle araştırılmış yahut incelenmiş.

Şair Tanpınar ise “Tanpınar Şiiri ve Poetikası Üzerine” başlıklı dördüncü bölümde ele alınmış. Bölüm başlığında “Tanpınar’ın

Şiiri” yerine “Tanpınar Şiiri” ifadesi kullanılarak (belirtisiz isim tamlaması tercih edilerek) Tanpınar’ın Türk şiirinde kapladığı büyük alan biraz daha belirginleştirilmiş adeta altı çizilmiş. Ünlü şairin bu yönü üzerinde de on bir yazı kaleme alınmış.

Tanpınar’ın kalem oynattığı diğer türlere dair yazılar ise “Türler Arasında: Eleştirileri, Denemeleri ve Edebiyat Tarihçiliği” başlıklı beşinci/son bölümde toplanmış. Bu bölümde Tanpınar’ın farklı türlerdeki geniş yazı iklimi mercek altına alınmış. Ancak beşinci bölüme dâhil edilen Ömür Ceylan’a ait “Bu Akşam Rüyamda Leylâ’yı Gördüm: Klasik Sevgili Tipinin Tanpınar Şiirindeki Dönüşümü” başlıklı yazı doğrudan Tanpınar’ın şiiri ve şairliği hakkında yazıldığı için dördüncü bölüme dâhil edilebilir miydi, denilmeden geçilemiyor.

Bölümlerde yer alan yazılar nicelik açısından değerlendirildiğinde, editörün “Önsöz”deki iddiasına riayet edildiği sonucuna varılıyor. Bu şu demek ki “edebî eser üreten sanatçı” olarak Tanpınar üzerine yazılan ve ikinci, üçüncü, dördüncü bölümde bir araya getirilen yazıların sayısı otuz yediyken diğerleri on dokuzda kalmış. Bunlara ek olarak kitaptaki yazarların ihtisas alanlarına bakıldığında sadece Yeni Türk Edebiyatı alanından olmadığı, Klasik Türk Edebiyatı, Türk Halk Edebiyatı, Sosyoloji, Filoloji hatta Mühendislik gibi alanlara taşıdığı görülmektedir. Yazar kadrosundaki bu vüs’at, çalışmaya ayrı bir zenginlik katmış. Çok yazarlı bu çalışmada yazar adlarının sayfanın sol üst köşesine yazılması ise işlevselliği artırıcı, ayrıntı bir özellik sayılabilir. Ancak bütün bu güzellikleri yanında, kitabın tamamını kapsayan bir “dizin”in oluşturulmayışı okurlar/araştırmacılar için büyük bir faydanın feda edildiği anlamına geliyor.

Şüphe yok ki *Bir Güneş Avcısı Ahmet Hamdi Tanpınar* adlı kitap, Tanpınar üzerine yapılan nitelikli çalışmaları bir araya getirmesi açısından dikkate değer bir kaynak olarak raflardaki yerini alacaktır. Gayesine ulaşan bu kitabın ortaya çıkması için emek sarf edenlere teşekkür ederiz.